

RIETHOVEN

Schepenbank

Riethoven behoorde oorspronkelijk tot de schepenbank van Eersel (1312-1468), per 1468 tot de schepenbank van Bergeijk (zie bij genoemde plaatsen).

Wordt in de meeste gevallen de Eerselse maat als gebruikelijk genoemd, in 1481 treffen wij ook een maat van Riethoven aan (BP 1250,162).

Gemeentewapen

Daar deze gemeente voorheen met die van Bergeijk en Westerhoven, Borkel en Schaft één dingbank uitmaakte en gezamenlijk één wapen voerde, stelt de burgemeester van Riethoven op 3 maart 1815 aan de gouverneur der provincie voor de H. Willebrordus als patroon der gemeente in zijn bisschoppelijk gewaad, zoals men hem gewoonlijk ziet afgebeeld, als wapen te mogen voeren (HRvA). Op 14 oktober 1818 wordt aan de gemeente Riethoven door de Hoge Raad van Adel het volgende wapen VERLEEND: van lazuur beladen met het beeld van St. Willebrordus van goud (PG 1689; NW 1941; Sierksma, 1960). Een kopie van het diploma, dat de Hoge Raad van Adel op 26 september 1845 aan de gemeente geeft, geeft echter als datum 16 juli 1818 en spreekt van een BEVESTIGING (Gemeentehuis), terwijl een afschrift van het diploma uit 1868 wederom van VERLENING spreekt, hier echter op 5 oktober 1818 (AAR 109). Opvallend is ook, dat in het begin van deze eeuw in het door het gemeentebestuur gebruikte stempel de H. Willebrordus is geplaatst op een grond en tegen een muur! (AAR 109).

De Voorzitter van den Hoogen Raad van
Adel verklaart, dat in het Officiële Register
van Gemeentewapens, Provincie Noord-Brabant,
e afbeelding voorkomt van ^(het wapen) der Gemeente

Riethoven

voels dat is bevestigd bij Besluit van den
6 July des jaars achttienhonderd achttien en
daarvan eene copie hiernevens is aangebracht.

De beschrijving van het wapen luidt als volgt:
van Laruur beladen met het beeld van
St. Hillebrodus van goud.

s. Gravenhage, 26 September 1945

De Voorzitter van den
Hoogen Raad van Adel,

J. A. van Steenwijk

De Voorzitter van den Hoogen Raad van
Aadl verklaart, dat in het Officiële Register
der Gemeentewapens, Provincie Noord-Brabant,
de afbeelding voorkomt van ^{het wapen} twee Gemeente

Riethoven

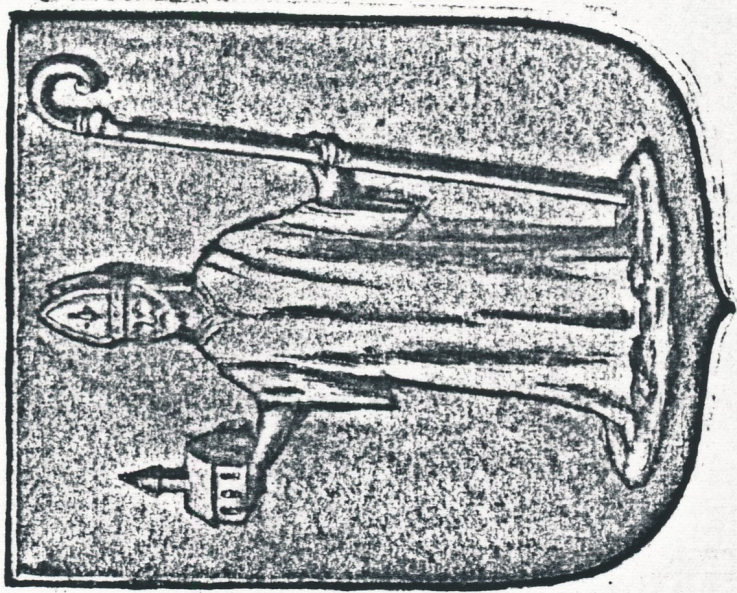
zoals dat is bevestigd bij Besluit van den
16 July des jaars achthonderd achtien en
waaran eene copie hiernevens is aangebracht.

De beschrijving van het wapen luidt als volgt:
van Laruer beladen met het beeld van
S^t. Willibrordus van goud.

s. Gravenhage, 26 September 1845

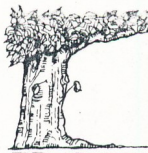
De Voorzitter van den
Hoogen Raad van Aadl.

J. de Vos van Steenwijk

Riethoven

Op. K. G. G. G.

KRONIEK VAN DE KEMPEN

Sekretariaat: Wilhelminapark 8 - 5554 JE Valkenswaard - Tel. 04902-13808 - Als de Kroniek u lief is: Bankrek. nr. 12.23.35.163

HET STREEKARCHIEF ZUID-OOST BRABANT

het dekenaat Hilvarenbeek en wordt in 1392 als zodanig genoemd. Van een pastoor ('persoon') van Riethoven wordt al in 1368 gesproken. De kerk was een appendix (= dochterkerk) van de kerk van Bergeijk, waardoor het patronaatsrecht in handen was van de pastoor van Bergeijk. Behalve de reeds genoemde abdijen van Tongerlo en Sint Jacob te Luik bezat ook de abdi van Echternach cinzen onder Riethoven ter plaatse Broekhoven. De abdi van Postel bezat er renten en cinzen.

Het bezit van de abdi van Echternach kan o.i. worden gezien als oorspronkelijk behorend aan het domein Waalre. Uit het land onder Broekhoven wordt in later tijd een voorschot betaald, d.w.z. goederen in natura, die oorspronkelijk toekwamen aan de voogd van de abdi bij diens bezoek ter plaatse, meestal tweemaal per jaar. In hoeverre dit Echternachse bezit samenhangt met het patronaat van de kerk van Riethoven, Sint Willibrord, is niet duidelijk.

De windmolen, genoemd in 1479, was in particulier bezit. De watermolen op de Keersop met de visserij en bijbehorende beemden, was een leengoed van de heer van Hellaer. Deze heer bezat ook een goed te Broekhoven en nog wat landerijen. In hoeverre deze leengoederen samenhangen met de voogdij van Echternach, die door de Van Hellaers werd uitgeoefend, is eveneens niet duidelijk. De algemene indruk wordt in ieder geval gewekt dat het grondgebied van Riethoven aanvankelijk binnen de invloedssfeer van de abdijen van Sint Jacob (zuidelijk gedeelte) en van Echternach (noordelijk gedeelte) viel. Later dringen ook de abdijen van Tongerlo en Postel hier binnen of nemen goederen en/of rechten over van de eerste twee abdijen. De heerlijke rechten zijn vermoedelijk, zoals op veel plaatsen in de Kempen, in 1203 aan de hertog van Brabant gekomen. Het dorp behoorde aanvankelijk tot de schepenbank van Eersel (1312), vanaf 1468 tot die van Bergeijk, waarin het dorp tot 1810 participeerde. Zodoende heeft het dorp geen eigen wapen gekend. Niet onmogelijk is dat het wapen van Martinus Bouwens, uit Riethoven (1512-1583), eerste bisschop van Ieper, een aanwijzing is naar het ter plaatse bekende 'dorpswagen' ('in blauw drie rietstengels van zilver').

Witte wa.....

Gekookte klimop kan men tegen verschillende ziektes aan het vee geven.

Het wapen uit 1818

lijkt is dat het wapen van Martinus Bouwens, uit Riethoven (1512-1583), eerste bisschop van Ieper, een aanwijzing is naar het ter plaatse bekende 'dorpswagen' ('in blauw drie rietstengels van zilver'). Het is in ieder geval duidelijk dat de dorpsymbolen vóór 1810 gelijk zijn aan die van Eersel (vóór 1468) en van Bergeijk (na 1468). 'Om redenen die het dorp voorheen met die van Bergeijk, Westerhoven, Borkel en Schaft één schepenbank uitmaakte die gezamenlijk één wapen voerde', stelt de burgemeester op 3 maart 1815 voor de H. Willibrordus (de patroon der gemeente), in zijn beschoppelijk gewaad zoals men hem gewoonlijk ziet afgebeeld, als wapen te mogen gaan voeren. Op 14 oktober 1818 wordt door de Hoge Raad van Adel dan ook het volgende wapen verleend: 'van lazuur, beladen met het beeld van St. Willibrordus van goud'.

Het thans door de gemeente gevoerde wapen (1945-).

Dit wapen wordt sindsdien door de gemeente gevoerd. Door het verloren gaan van het originele diploma, werd in 1945 een kopie van dit diploma aan de gemeente verstrekt, waarop de tekening iets afwijkt van het origineel.

Evenals bij Westerhoven kan worden gesteld dat dit gemeentewapen noch historisch, noch heraldisch verantwoord is. Ook hier kan men bij vernieuwing van het wapen de H. Willibrordus behouden door hem als schildhouder te laten fungeren van een wapen, waarin de ligging binnen Kempenland (de drieling-balken) en de symboliek van het dorp (de rietstengels) of bijv. de relatie met de abdi van Echternach of Sint Willibrord (het Kruis) tot uitdrukking komen.

J.Th.M. Melssen
Streekarchief Zuidoost-Brabant

Kempenland
info
brengt
wekelijks
alle
informatie

Het wapen van de gemeente Riethoven

Vermoedelijk komt de oudste vermelding van de naam Riethoven voor in het Latijnsboek, een leenregister van de hertog van Brabant dat begint in 1312 en doorloopt tot ca. 1350. Riethoven wordt hier genoemd als een van de plaatsen die onder het gruitgebied van Eersel vielen. Meer zekerheid hebben wij echter over het jaar 1326, toen Albert, priester van de parochiekerk van Bergeijk ten gunste van de abdi

van Tongerlo verklaarde geen recht te hebben op o.m. de tienden van Riethoven. Deze abdi bezat een deel van de tienden ter plaatse. Het andere deel behoorde aan de abdi van St. Jacob te Luik, die ter plaatse ook cinzrechten bezat. Daar de heretogelijke rentmeester ca. 1298 de gemene gronden verkocht aan de naburen van Broekhoven en van Riethoven, moeten wij er vanuit gaan dat de grondheerlijkheid in handen was van de hertog van Brabant.

De parochie Riethoven behoorde tot

Van Zingen & Speule

Eindhoven

Vasten- avond vasten, bekeert u met den heiligen tijt. Denkt aan den heiligen vasten. Denkt datte gij stof en assen zijt met al die spot met hun gebod. Zulke vrienden zal God vinden met al die spot met hun gebod. Haren buik is haren God. 's Avonds dan eten die heren een slaatje en daar enen goeien botterram bij en enen bakkum goed gebraden en enen herring twee of drie met al die spot met hun gebod. Zulke vrienden zal God vinden met al die spot met hun gebod. Haren buik is haren God. Eenieder zal zijn zakje dragen, tot dat het de laatste dag zal zijn en dan zal't zijn: O God wat pijn, dat wij niet gevast hebben en dan zal't zijn: O God wat pijn! Vasten vasten maar alleen.

Vastenavond vasten
bekeert u met den heiligen tijt
denkt aan den heiligen vasten
denkt datte gij stof en assen zijt
met al die spot met hun gebod
zulke vrienden zal god vinden
met al die spot met hun gebod
haren buik is haren god

en enen herring twee of drie
met al die spot met hun gebod
zulke vrienden zal god vinden
met al die spot met hun gebod
haren buik is haren god

eenieder zal zijn zakje dragen
toidat het de laatste dag zal zijn

's avonds dan eten die heren
een slaatje
en daar enen goeien botterram bij
en enen bakkum goed gebraden

en dan zal 't zijn o god wat pijn
dat wij niet gevast hebben
en dan zal 't zijn o god wat pijn
vasten vasten maar alleen

Gezongen door Antonia v.d. Heijden-Mutsaers te Eindhoven

Voor aanvulling, op- of aanmerkingen:

Harrie Franken, Weebosch 133, Bergeijk, telefoon 04974-1485

Te hooi en te gras

Lichtmis, feest der vrouwen

Het feest van Maria Lichtmis valt precies 40 dagen na kerstmis. Dat heeft alles te maken met Joodse tradities, die strenge voorschriften hebben ten aanzien van moederschap en pasgeborene, met name en vooral m.b.t. eerstgeborenen. De voorschriften voor de moeder tonen een opvallende parallel met wat wij vroeger 'de kerkgang' noemden; 40 dagen (zes weken) na de geboorte van Jezus ging Maria, als Joodse vrouw, naar de tempel en offerde, ter zuivering van de, erfzonde, twee jonge duiven. Eveneens 40 dagen na de geboorte van Jezus, volgde volgens de traditie de opdracht in de tempel. Daarnaast vieren we op 2 februari de ontmoeting met Simeon. In de westerse kerk dateert deze viering van het jaar 496. Er zijn geen goede aanwijzingen dat de licht-

processie op deze dag gezien moet worden als 'tegenstander' van een Romeins feest, waarbij met fakkels werd gelopen.

Vast staat in ieder geval wel dat Lichtmis in onze streken door de eeuwen heen steeds duidelijker in het teken kwam te staan van Maria. Het feest werd in de Volksmond ook wel vrouwedag genoemd, ter onderscheiding van Hoge Lieve Vrouwedag, 15 augustus. Het woord Lichtmis is eenvoudig te verklaren. Tijdens de mis werden kaarsen gewijd, uitgedeeld en in processie rondgedragen. Langzaam maar zeker gingen, naast de vrouw der vrouwen, ook moeders en huwbare meisjes delen in de aandacht op 2 februari. In sommige steken had de vrouw het die dan voor het zeggen in het gezin. Daarnaast ontstonden er nog vele vormen van gebruik

en geloof. De met Lichtmis gewijde kaarsen brachten veel zegen. Als het feest op een zondag viel, was de zegenende kracht echter tienvoudig. Na de mis namen de gelovigen een of meer kaarsen mee naar huis om ze te kunnen gebruiken op moeilijke momenten: onweer, epidemieën, barensnood, bediening. Ook gebeurde het dat de huisvader driemaal met een brandende lichtmiskaars om het huis liep, hij zegend: er daarna de kinderen mee en brandte tenslotte met de kaars drie kruisjes boven de deur, ter zegening en bescherming van gezinsleden, have en goed. Met hetzelfde doel plakte men stukjes van de kaarsen in de vorm van een kruis op deuren van huizen en stallen, ploegen, eggen, karren en zelfs op fruitbomen. Hier moeten we weer verwijzen naar de vruchtbaarheidssriten van de Germanen, die in februari de winterfeesten afsloten. In het verlegde daarvan liggen ook de gebruiken om druppels was van de kaarsen op het vee te laten druppelen of in het zaagraan.

Lichtmis was vroeger een feestelijke dag. Er werden vooral pannekoeken gegeten. Wie de meeste pannekoeken kon 'verwerken' zou het hele jaar gelukkig en zonder geldgebrek zijn. Tot slot: met Lichtmis is geen wijfje zo arm, of ze maakt het panneke warm.

FAMILIEWAPENS

Jannette
Bois-le-Duc

Jeger (de)
Brab. sept.

Jongh (de)
Brab. sept.

Jong (de)
van Broeckendonk
Brab. sept.